

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

ICTERO.

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS,

DE

I C T E R O:

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S.T.P.

ACADEMIAE EDINBURGENAE PRAEFECTI;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimae FACULTATIS MEDICAE decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

GULIELMUS VAVASOUR,

ANGLUS,

SOCIET. MED. EDIN.

Soc. &c.

Ad diem 25. Junii, hora loquoque solitis.

EDINBURGI:

EXCUDEBAT ADAMUS NEILL CUM SOCIIS.

DISSERTATIO MEDICA

IN A U G U R A L I S

DE

V I C T O R I A

DE

ANNO DOMINI MDCCCXXXIII

IN A U G U R A L I S

D. GEORGIUS VON ERTSMANN

ACADEMIAE MEDICAE

DE

ANNO DOMINI MDCCCXXXIII

IN A U G U R A L I S

D. GEORGIUS VON ERTSMANN

ACADEMIAE MEDICAE

DE

ANNO DOMINI MDCCCXXXIII

IN A U G U R A L I S

D. GEORGIUS VON ERTSMANN

ACADEMIAE MEDICAE

DE

ANNO

DOMINI MDCCCXXXIII

IN A U G U R A L I S

D. GEORGIUS VON ERTSMANN

EDVARDO ELMSALL,

Armigero,

Propter multa ab illo collata beneficia,

Hanc Differtationem,

Exiguum quidem,

sed fincerum,

Animi haud ingrati,

Monumentum,

D. D. D.

GULIELMUS VAVASOUR.

W. Allan with the Authors
and Compliments

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

ICTERO.

HOC morbi genus ad classem tertiam *Cachexias* et ordinem tertium *Impetigines* celeberrimo CULLENO referre placuit, et in egregio opere *Synopsi Nosologiæ Methodicæ*, his verbis definit. “Flavedo cutis et oculorum, fœces albidæ; urina obscurè rubra; immixta colore luteo tingens.”

A

Hujus

2 DISSERTATIO MEDICA

Hujus generis species quinque ab eo enumerantur, scilicet, *imo*, “ Icterus (*calculosus* “ cum dolore in regione epigastrica acuto, post “ paſtum aucto, et cum rejectione concretio- “ num bilioſarum. *2do*, “ Icterus (*ſpaſmodi- “ cus*) ſine dolore, poſt morbos ſpaſmodicos “ et pathemata mentis. *3tio*, Icterus (*hepati- “ cus*) ſine dolore poſt morbos hepatis. *4to*, “ Icterus (*gravidarum*) ſub graviditate oriens, “ et poſt partum abiens. *5to*, Icterus (*infan- “ tum*) in infantibus haud diu poſt natales “ oriens.”

Medici etiam veteres ad hujus morbi ſtadium incubuerunt, et pluribus nominibus digno-
verunt. Apud CELSUM,* Morbus Regius di-
citur, eo quod antiqui, regum luxurias et vo-
luptates ad eum ſanandum idoneas credide-
runt. Interdum etiam Morbum Arquatum no-
minat, quia, teſtante VAN SWIETEN, * ægri cu-
tis aliquantum arcus cœleſtis variis coloribus ſi-
milis

* CELSUS de Re Medica.

† VAN SWIETEN ad BOERH. Aph. 950.

milis esse putabatur. Præterea nonnullis Aurigo dicitur, propter similitudinem inter cutem flavam et aurum. Unde vero nomen Icterus est apud Medicos, at verisimile est ab (ἰκτίς*) animali cui oculi colore sunt luteo, ideoque arquatorum oculos referentes.

HISTORIA MORBI.

Icterus omnes ætates, sexus, et temperamenta adoritur, sæpe quidem infantes recens natos invadit. At ei maximè sunt obnoxia, mulieres adultæ, et præcipuè temperamento melancholico præditæ, et vitam desidem agentes. Initio morbi accedunt languor, lassitudo, et alia debilitatis signa; anorexia et nausea. Istorum signorum plerumque sunt comites spiritus difficilior et anxietatis in præcordiis sensus. Mœstitia adest, et alvus sæpe astricta; at diarrhœa nonnunquam accidisse dicitur. Die secundo

* VAN SWIETEN ad BOERH. Aph. 950.

4 DISSERTATIO MEDICA

cundo vel circiter, post talium symptomatum accessionem, coloris lutei fit tota corporis superficies, et in adnata oculorum flavedo est maximè notabilis. Tunc temporis ne quidem stercorei color naturalis vel odor foetidus restat; albidum dejicitur et simul spissitate naturali caret, urina obscurè rubra est, et immixta colore luteo tingit. Morbo inveterato tandem saliva bile imbuitur, et saporem amarum præbet, nec non notanda sunt corporis fere totius superficiei pruritus et ariditas. Præter hæc signa, icterum sæpe comitatur hypochondrii dextri et ventriculi dolor, nonnunquam violentissimus cum vomitu et singultu. Cum dolor sævit, ferox, pulsus frequens, validus et durus, atque alia *Pyrexia* signa superveniunt. Dicitur etiam arquatis omnia quasi flava videri. Hoc vero vitium raro aut nunquam evenit. Aliquando Icteri signa postquam aliquamdiu manserint, evanescunt, et salus pristina ægro restituitur. In aliis vero exemplis aliter fit; perstat enim diu morbus indies ingraves-

cens,

cens, et indicia ejus mirum in modum augentur. Cutis et oculi multo magis flavescent, et colore luteo imbuuntur corporis partes internæ, scilicet, ossa, periosteum atque cerebri portio medullosa. Sanguis missus et jam concretus ferum flavum ostendit, et omnes secretiones præter lac, ut scribit HEBERDEN*, eodem colore afficiuntur. Lac vero huic vitio minime est obnoxium; nec colorem luteum, nec gustum amarum habet, et infantes saluberrimi ex lacte matrum bile suffusarum diu nutriti fuerunt sine minimo quovis salutis damno. Morbus tali modo ægrum diu infestans tandem de medio, viribus fractis, tollit, superveniente primum hydrope, nonnunquam apoplexia, vel etiam sanguinis fluxu.

CAUSAE REMOTAE.

Causas suas remotas agnoscit Icterus, omnia, quæcunque cursum fellis duodenum versus
fluentis

* Med. Transact, vol. 2.

6 DISSERTATIO MEDICA

fluentis impedian. Hujusmodi generis sunt,—
Concretiones felleæ in ductu communi et non-
nunquam sed raro in hepatico ductu infiden-
tes.—Spasmus vel ductus communis vel duo-
deni, illius ostium circumcingentis.—Scirrhus
vel tumores alius generis præter naturam, sci-
licet, hepatis, pancreatis, vel aliorum vicinorum
viscerum ductus eisdem prementes.—Meconi-
um et bilis viscida, ad ostium ductus communis
choledochi, vel in ipsis ductibus fel vehenti-
bus, hærentia, et impedientia quo minus fel
in canalem alimentarium descendat.—Tuni-
carum ductus communis crassitudo prope duo-
denum, vel parietes ejus cohærentes.—Duode-
num corporibus extraneis fartum.—Affectus
animi.—Emetica drastringa.—Cathartica dra-
stringa.—Ad has igitur causas nunc animum ali-
quantulum advertamus, et quantum possumus
naturam earum paucis verbis in lucem profe-
ramus. Et

Primo, De concretionibus felleis.—Ex ca-
daverum incisionibus, et quoque ex calculis
cum

eum stercore dejectis constat hujusmodi concretiones esse causam Icteri frequentissimam. Concretiones istæ in ductu communi choledcho, et aliquando fortasse in ductu hepatico inhærentes, morbum regium gignunt. His enim locis sitæ cursui fellis intestina versus fluentis obstant. Sæpe in ductu cystico et haud raro in vesica fellea reperiuntur. Ibi vero sitæ nunquam Icterum excitare possunt, nisi ingenti et insolita sua magnitudine ductum hepaticum attingant, atque etiam comprimant. Nonnunquam plures concretiones Icteri sunt causa, nonnunquam vero unica tantum. Quod attinet ad figuram, pondus, atque duritiem, multum variant. Bilem spissatam plerumque referunt et flammam facile concipiunt. Adhuc nihil de earum ortu pro certo habemus.

Secundo, De spasmo. Quod attinet ad spasmum ductus communis vel duodeni ostium ejus circundantis; lis est inter medicos utrum hoc vitium ductum ipsum afficiat necne. Nonnullos

8 DISSERTATIO MEDICA

nullos fautores, nonnullos vero adversarios hæc sententia habet. Hi, talem sententiam penitus diruere volentes, ductum fibræ musculosæ carentem ostendunt. Illi vero alias corporis partes in mentem revocare volunt, in quibus fibras musculosas aspicere non possumus, (e. g. iridem oculi), sed in quibus facultas contrahendi clare eminet. Argumentum quidem validum et fortasse fortius quidem erit, si modo consideremus, quantum opium, fomenta, et alia antispasmodica medicamenta huic morbo sæpe profint. Multorum morborum spasmus intestinorum comes est, et cogitanti facile patebit talem affectionem duodeni, juxta orificium ductus communis, impedimento esse bili descendenti. Hinc morbos spasmodicos nonnunquam comitatur morbus regius. SYDENHAM affirmat, "Icterus, qui gradatim, et sponte decedit, sæpe colicam hystericam excipere;" et DE HAEN, "Se in multis colica pictonum laborantibus Icterus vidisse," scribit.

Tertio,

Tertio, De scirrho, vel tumoribus præter naturam jecinoris vel viscerum vicinorum ductus fel vehentes prementibus.—Multa ex abdominis visceribus *scirrho* obnoxia sunt. Si hujusmodi tumores ita fiti sint ut ductum communem choledochum vel hepaticum compri- mant, et fellis transitui obstant, tunc neces- sario Icterus sequitur. Haud raro igitur *scir- rho* hepatis, pancreatis vel tumefactis glandu- lis in capsula glissonis fitis, laborantes, arqua- ti simul evadunt. Hic vero loci minime præ- tereunda est sententia nonnullorum medico- rum, etiam optime de medicina meritorum, qui opinati sunt, morbum regium causas suas agnoscere, non modo ea quæ cursui fellis ob- stent, sed omnia etiam quæ impediunt quo mi- nus bilis fecernatur. Constat vero talem sen- tentiam fundamento parum stabili niti ; sectio- nes enim cadaverum probant jecur ex toto *scirrho* affectum fuisse quando nullus fuit Ic- terus, et constat quidem nullam bilem san- guini inesse. Forsan nefas foret hic loci si-

10 DISSERTATIO MEDICA

lentio præterire experimentum admirandum
 nupera celeb. FOUCROY et VAUQUELIN factum,
 qui afferit: “ Nous avons trouvé, M. VAU-
 “ QUELIN et moi, les moyens de retirer la
 “ bile toute formée de la sang artériel du bœuf,
 “ et d’y démontrer aussi la présence de la gé-
 “ latine. Voici comment nous retirons l’une
 “ et l’autre de ces substances. En faisant co-
 “ aguler au feu du sang uni à un tiers de son
 “ poids d’eau, il se separe du coagulum qui
 “ se forme un liquide qui donne, par une eva-
 “ poration ménagée, un suc si manifestement
 “ analogue à la bile de bœuf, que, sans être
 “ prevenues, plusieurs personnes l’ont recon-
 “ nu à la couleur, à l’odeur, à la saveur, que
 “ d’ailleurs il en présente toutes les proprié-
 “ tés à l’analyse chimique.” *

Hoc experimento pulcherrimo perpenso,
 nemo forsan dubitaverit, fel vaporazione fini-
 tâ revera existere; sed si tyroni judicare fas
 sit, temere forsitan a celeb. viris colligitur, idem
 in

* Vid. Annales de Chimie, tom. vi. p. 181.

in sanguine, ante experimentum factum, extitisse; nulla enim sunt argumenta, quæ rem ita se habere demonstrant; et sane si concedatur fel ante sanguini inesse, quam hic hepatis actionem subeat, nulla ratione negari potest, semen, cæterosque humores secretos, pariter in sanguine arterioso existere: Plurimæ autem sunt res quæ hujusmodi opinionem refellunt, hepar enim sæpe ut supra posuimus scirrhus, nullo Ictero se ostendente, penitus affectum fuit, quod tamen fieri non potuit si sententia supra dicta vera foret; hac enim posita, hepatis usus nullus alius erit quam fel in sanguine ante existens colare; quando autem jecur oppilatur, bilis colari non potest. Icterus igitur semper tali hepatis scirrhus superveniat necesse est. Hoc autem non fit; fel igitur in sanguine arterioso ab hepate nondum subacto, existere nequit. Unde discrimen ingens animalia castrata inter et non castrata? nonne potissimum a semine resorpto et in sanguinem delato pendet? Si autem sententia clar. FOURCROY ve-

12 DISSERTATIO MEDICA

ra effet, animalia castrata validiora, fortiora et torosiora non castratis esse debent, quod tamen observationi repugnat. Porro hujus experimenti ratio sine talis hypotheseos ope quodammodo reddi potest. Quamvis enim fel in sanguine non existat, nemo tamen negare potest quin illius elementa ibi adsint; hepatisque sit eadem elementa conjungere, et in bilem conflare: Sic uva, vini, alkohol, aceti, acidi carbonici, &c. elementa in gremio suo fovet. Nemo tamen dixerit hasce substantias in uva nondum fermentata existere. Nonne igitur concludere fas est, Icterus hepatis scirrhum excipientem, ex compressione vasorum fel vehementium pendere?

A simili causa oritur etiam Icterus gravidarum. Quando tempus parturiendi adest, totum abdomen valde tumescit, et sæpe foetus, jam in utero distento, rectum pressu haud exiguo afficit. Hinc stercorea plurima in colo, ad inferiorem partem hepatis et juxta ductum communem transeunte, colliguntur. Si igitur impedimento

pedimento fit bili in duodenum descendenti colon ita distentum, gravidam quoque arquatam facile reddat. At paulo post partum, exoneratis cum utero tum intestino colo, Icterus sponte evanescit.

Quarto, De Meconio et bile viscida. Haud diu post natales, sæpe infantes Ictero corripiuntur, et fortasse hanc ob causam: Dum in utero quiete latent, plurimum *meconii* et muci viscidi in duodeno colligitur. Hæc autem istud intestinum nonnunquam multum distendunt, et os ductus communis duodenum oblique intrantis graviter comprimunt, ita ut fel quo debet, fluere nequeat, id est canalem alimentarium intrare non possit, et hinc Icterus supervenit.

Fel diu in vesicula sibi propria quiescens sæpe tenax et viscidum fit, ita ut per ductum suum ægrè transeat. At si in istis ductibus diutius manserit et fellis fluidi cursui occurrerit, tunc Icterus inducit. VAN SWIETEN se talem causam vidisse affirmat: “Quandoque
“ vidi

14 DISSERTATIO MEDICA

“ vidi bilem (scribit) instar glutinis cohærentem, vomitu redditam fuisse, nunquam postea redeunte Ictero:” et Dr COE memorat, se arquatos vidisse fel ejicientes æque tenax ac viscum.

Quinto, De tunicarum ductus communis crassitudine prope duodenum vel parietibus ejus cohærentibus. MORGAGNI affirmat Icteri causam ductum communem ad capillarem angustiam reductum, aut instar chordæ solidæ coarctatum.

Sexto, De duodeno corporibus extraneis facto. Hujusmodi exemplum præclarus MONRO monstrat; scilicet acinos grossularum in hoc situ inventos.

Septimo, De affectibus animi. Hi morbum aliquando excitare dicuntur; tales autem effectus edere possunt, spasmus ductus communis, vel potius duodeni, os ejus circumdantis inferendo, et ex hoc fonte hystericis fortasse supervenit, in quibus pathemata mentis tantos effectus manifestant: Præterea hæc pathema-

ta totum corpus valde concutiunt. Calculum igitur in vesica fellea latentem in ductum communem agere poterunt, ita ut bilis in duodenum transire nequeat.

Octavo, De emeticis drastrictis. Hæc aliquando Icteri causa habentur. Tantus est consensus ventriculum inter et vasa jecinoris fel fercernentia, ut, vomitu gravem nauseam excipiente, plurimum bilis plerumque ejiciatur. Attamen tanta bilis excretio ex aliis causis quam hoc consensu pendere videtur. Inter vomendum enim non modo fibræ musculosæ ipsius ventriculi ad violentum motum cientur, sed septum transversum, propter inspirationem magnam ante vomitum factam, insigni vi deorsum trahitur. Præterea muscoli abdominis mirificè ad contractionem moventur, et viscera abdominis sursum transversum septum versus coguntur. Hepar igitur et vasa fel vehentia, cum vesica fellea, quasi in prelo compriuntur, et fel omne latens necessario intestina versus cursum suum dirigit. Bilis vero per intestina

testina descendens, et fœcibus alvinis nimia jam quantitate commista, vasculis lymphaticis hiantibus absorberi et in sanguinem vehi potest; et hoc modo fieri potest Icterus. Attamen emetica draastica concretiones in vesica fellea sine damno antea latentes in ductum communem pellere, et sic duodenum felle solito privare queant.

Nono, Cathartica draastica iidem effectus nonnunquam excipere dicuntur. Hæc autem eodem modo ac emetica Icterum gignunt; nempe vel bilem nimia copia eliciendo, vel calculos in ductum communem cogendo.

Hic loci fortè supervacaneum non erit animadvertere quam difficile sit, rationem reddere cur Emetica et Cathartica, quæ totum canalem alimentarium tam insigniter exinaniunt, bilis absorptionem promoveant. Si hac de re theoriam modo aspiciamus, nobis persuasum erit, fieri non posse, fœcibus alvinis tam celeriter dejectis, et simul comitante felle. Experientia vero constat Icterum biliosam diarrhæam

rhæam nonnunquam sequi, cujus exemplum est febris flava Indiæ Occidentalis, et morbus infantum, apud nos *yellow gum*, dictus. In istis enim morbis dejectiones frequentes sunt bili copiosa commistæ, dum cutis per totam corporis superficiem flavescit.

Decimo. Nonnulli quoque opinati sunt Icterum aliquando febres intermittentes cortice Peruviano juxta citius suppressas excipere. Quomodo tales effectus edere possit nescimus; et tali effectu nunquam fortasse observato, fas est talem opinionem fundamento labente conditam affirmare.

DIAGNOSIS.

Definitio morbi supra tradita Icterum adeo manifeste indicat, ut aliis morbis facile dignoscatur. Attamen alii sunt morbi huic similes quod attinet ad cutis flavedinem, cætera vero signa propria adeo dissimilia, ut nemo

C

quam-

quamlibet indoctus hic loci hallucinari possit. Affectiones quibus confundi potest sunt, Febris flava Indiæ Occidentalis, Morsus serpentum, et Chlorosis. His autem facile secernitur; nam duæ priores in his regionibus nunquam observantur: Præterea in febre flava Indiæ Occidentalis signum primum est *Pyrexia*, in Ictero vero hæc per totum morbi decursum sæpe abest, et raro, si unquam, initio adest. In hoc morbo flavedo oculorum mirifica, in illo vero oculi sunt rubri; hic nunquam, sed ille interdum in populum grassatur, et plerumque comitantur diarrhæa et sudor olidus, dum in ictero alvus est sæpe astricta, et cutis arida.

Morsus serpentum est initio partis singularis tantum affectio, et a vulnere flavus color ad reliquas corporis partes sensim serpit, cætera vero Icteri signa defunt.

In Chlorosi maxima ex parte cutis est pallor et decoloratio, potius quam flavedo, et si unquam cutis, nunquam oculorum adnata isto colore

colore est imbuta. Præterea ægri ætas et sexus morbum verum indicant. Fœces albidæ et urina obscure rubra, immixta colore luteo tingens, nunquam Chlorosin; et contra, rei non esculentæ desiderium, nunquam Ictericum comitantur.

C A U S A P R O X I M A.

Inter omnes medicos convenit Ictericum causam suam proximam agnoscere bilem per totum sanguinem diffusam, colore luteo cutem imbuentem, et alia hujus morbi signa præbentem. Lis vero est inter doctos quomodo fel tantâ copiâ cum sanguine misceri possit. Nonnulli putaverunt, bilem ex aliqua causa non secretam nimîâ copiâ in sanguine collectum iri. Sed ad hanc opinionem refellendam antea fatis diximus. Nunc autem dierum nonnulli putant bilem, impeditam quo minus in duodenum descendat, per ductus hepaticos redeuntem

deuntem in venam cavam transire, et hoc modo per totum sanguinem diffundi. Alii vero opinantur, bilem in ductibus fel vehentibus retentam, vasis lymphaticis absorberi, ad ductum thoracicum vehi, et ita demum ad vasa sanguinem vehentia accedere.

Has duas sententias nunc breviter consideremus. Prioris sententiæ fautor fuit celeb. HALLER, et ope experimentorum opinatus est se hujus doctrinæ veritatem confirmasse. Cereæ injectiones usque ad venam portarum, atque etiam ad venam cavam a ductu hepatico impulit. Hinc ei persuasum fuit bilem per ductum hepaticum vel communem transire non valentem, per easdem vias ac injectiones in sanguinem vehi. At Professor MONRO quoque injectiones cerâ conflatas a ductu hepatico in venam cavam, non sine ingenti vi, impelli posse comperit: Ceramque semper invenit formam massæ concretæ induisse; quod liquide docet, partium hepatis lacerationem, potius quam anastomofin ab HALLERO descriptam,

tam, ductum hepaticum inter et venam cavam adfuisse. Si igitur tantis viribus opus fit, ad injectiones impellendas per has vias in cadavere, quomodo bilis vivo homine transire potest, contra rivum sanguinis, impediante quoque vi refiliendi, quæ vitam semper comitatur? Præterea si tanta vi ad Icterus procreandum opus fit, necesse est ut in hoc morbo dolor ferrox semper sæviat, quod non semper fieri experientia constat. Experimentum quoque a Doctore MONRO institutum ad hanc sententiam refellendam maxime valet. Ductum communem choledochum canis ligavit, eo usque ut bili mirifice tumuerit; tunc violenter compressit, bilem in venam cavam impellendi causa; sed quanquam magna vi usus fit, tamen ne guttula quidem transiit.

Hac igitur sententia votis nostris minime respondente, quæram^{us}, num fel ope vasorum lymphaticorum in vasa sanguinem vehentia transire possit.

Clarus

Clarus MONRO est hujus sententiæ fautor, cujus veritas, experimento ab eo factò, clarè eminet. Ductui communi canis ligaturam imposuit, et canem arquatum reddidit, eodem tempore hepatis lymphatica vasa pellucida vidit. Post paucos dies ductum thoracicum denuo patefecit, et in eo liquorem invenit plurimum bilis habentem. Abdomine quoque iterum aperto, vasa lymphatica valdè distenta observavit, et fel verum continentia quod gustatu amarum fuit: Hinc constat bilem ope venarum resorbentium sanguinem intrare. Præterea in exemplis Icteri a nimia bilis secretionē, orti, fel in sanguinem per venas lymphaticas solummodo diffundi potest. Nulla enim re cursum bilis impediēte, nulla est causa tantæ violentiæ, quanta opus est ad liquorem a ductu hepatico in venam cavam impellendum.

RATIO SYMPTOMATUM.

Antea diximus bilem arquatorum per totum sanguinem diffundi, et multoties narravimus intestina, solita et iusta quantitate fellis plerumque carere. Istarum rerum cognitionem habentibus, haud difficile erit rationem reddere quorundam signorum quæ Icterus præfertim insigniunt: fel enim cum fero sanguinis commistum, vasa extrema intrat, quæ nullas particulas rubras habent, et hoc modo colorem luteum corporis superficiei præbet. Hæc vero flavedo in oculis clarissime eminet, cum propter parva vasa oculorum tunicas pellucidas et delicatissimas habentia, tum propter candorem mirabilem tunicæ scleroticæ. Languor, lassitudo, et pruritus ex irritamento fellis singulari pendere videntur. Dolorem hypochondriorum excitant calculi graviter irritantes ductus felleos, vel fortasse hi ductus bili distenti dolent. Dyspnæa fortasse ex dolore

dolore hypochondrii dextri pendet. Æger enim gravi dolore affectus plene inspirare non potest, vel potius non audet. Hinc oritur congestio sanguinis in pulmone, quæ non modo spiritum difficilem, sed etiam in præcordiis anxietatem efficere potest. Propter consensum ventriculum inter et ductus hepaticos, sæpe accidit nausea et vomitus: Igitur quo plus dolet hypochondrium, eo gravior est plerumque vomitus. Alvus astricta ex impedito fellis descensu pendet; bili enim, suo stimulo solito canalis alimentarius caret. Propter eandem causam fæces albidæ dejiciuntur. Si diarrhæa unquam Icteri fit comes, pendere videtur, vel e fœcibus diutius in alvo morantibus, et ibi acrem naturam adeptis; vel felle nimis copiose in duodenum descendente. Urina et aliæ secretiones flavescent propter easdem causas ac cutis. Bilis enim cum sanguine glandulas intrat, et per easdem transit immutata, colorem et gustum proprium adhuc fervans. Rationem vero reddere non possumus,

mus, quare lac bile suffusarum immutatum restat. Cum cerebri pars medullosa et ossa colorem luteum adipiscantur, morbum modo graviores demonstrat. Si visus umquam fit depravatus, humoribus oculorum felle commistis fit; lucis enim radii per substantiam coloratam transeuntes coloris ejusdem participes fiunt.

P R O G N O S I S.

Cum causæ Icteri multiplices sint, prognosis pro harum diversitate diversa fit, oportet; et quidem non modo morbi causas, sed etiam ægri vires et ætatem, animo revolvamus, necesse est.

Icterus infantum (id est ex meconio retento nimia copia in duodeno) solutionem faustam semper habet. Eventus pariter ejusdem morbi a bile viscida orti secundus est. Icterus gravidarum paulo post partum evanescit. Quando causam suam agnoscit spasmus,—duc-

D

tum

26 DISSERTATIO MEDICA

tum communem corporibus extraneis factum,—pathemata mentis,—emetica vel purgantia draastica, tunc morbi felix eventus est sperandus. Quando vero malum ex hepatis aliorumve viscerum scirrho, vel ex tunicis ductus communis crassescantibus, vel coherentibus ejus lateribus oriatur, tunc fere semper necesse, ut æger fato suo concedat; et mors adhuc certior si dirus hydrops supervenerit. Icterus ex concretionibus felleis oriundus, sæpe feliciter terminatur; præsertim si æger sit juvenis, morbusque paroxysmis subeat, nunc discedens, nunc revertens. At si in hominibus debilibus et ætate provec̃ta oriatur, et sine intermissione sæviat, plerumque est lethalis.

RATIO MEDENDI

Tria consilia complectitur:

1mo, Pyrexiam amovere (si adsit.)

2do, Fluxum bilis in duodenum restituere.

3tio, Signa molestissima levare.

In

In historia morbi monstravimus Pyrexiam Icterus aliquando comitari, ingenti dolore urgente. Quando hoc fit, oportet, diathesin phlogisticam prius amoveamus, quam secundum consilium peragere possumus. Ad illam tollendam præsertim valet sanguinis detractio : præterea regimen antiphlogisticum observari ; sedantia, sicut acida, administrari, et antispasmodica, sicut fomenta et epispastica, admoveri debent.

Primo consilio perfecto ; secundum, causas remotas amovendo, absolvitur. Hic vero loci diversis remediis pro diversitate causarum uti debemus. Si morbus ex meconio duodeni ad ductus communis ostium hærente pendeat, salutem pristinam ægro restituet dosis una vel altera alicujus cathartici mitioris ; et iisdem medicamentis feliciter uti possumus, si bilis viscida ductibus felleis inhæreat. Si Icterus causam suam agnoscat spasmus, antispasmodica, cum interna tum externa, proderunt. Inter remedia interna, princeps est opium, et inter

28 DISSERTATIO MEDICA

ter externa, epispastica et fomenta hypochondriis admota. Quando autem morbus regius, aliorum morborum spasmodicorum modo symptoma fit, ratio medendi ad priorem morbum respicere debet, quo sanato, ille sponte evanescet. Ictero ex nimia bilis secretionem pendente, nullis medicamentis, nisi fortasse diluentibus, opus est. Plurima quidem medicamenta Ictero calculoso laborantibus prodesse existimabantur: Experimentiâ vero constat maxima ex parte inutilia esse; itaque omnia hic loci enumerare supervacaneum foret, et quidem memorabimus modo quæ inter optima nunc laudantur, et laudata fuerunt.

Medicamenta autem à medicis in hoc morbo præscribuntur duplici ratione, causâ, nimirum, calculos solvendi, vel vi mechanica ejiciendi eliciendive ex ductibus fel vehentibus.

Ad primum consilium *alkalina* valere, et præsertim saponem, putavit BOERHAAVE. Aquam quoque calcis arquati devorare soliti fuerunt. Hæc vero medicorum votis minime responderunt.

responderunt, nec mirandum. Hujusmodi enim remedia vi calculos solvendi, etiam extra corpus non pollere testatur HEBERDEN: Alterum remedium a BOERHAAVE laudatum, est victus ex herbis. Quomodo hoc calculum solvere queat, me ignarum fateor: MACLURG putat si arquatis unquam profit, hoc peragere alvum ducendo, et ita calculum eliciendo e ductu communi.

Medicamenta plerumque præscripta, causâ calculos vi mechanicâ ex ductibus felleis expellendi, sunt, Emetica et Cathartica.

Supra monstravimus quomodo emetica Ictericum nonnunquam inducunt, cogendo in ductum communem concretiones jam in vesica fellea latentes; pari igitur ratione eidem morbo mederi queant. Hanc ob causam in *Ictero calculoso* hæc remedia feliciter adhiberi solent, nisi adsit diathesis phlogistica, vel dolor hypochondriorum ingens. Istis vero signis præsentibus, oportet emetica et draastica præsertim vitare; ne inflammationem periculosam

vel

30 DISSERTATIO MEDICA

vel etiam rupturam partium efficiant. Amotis vero Pyrexia et dolore hypochondriorum, emetica mitiora drafticis semper anteponenda sunt, sicut Ipecacuanha, quæ certo et tuto vomitum movet.

Quod attinet ad Cathartica, celeb. Cullenus affirmare placuit nunquam devoranda, nisi alvus astringatur. Hæc vero, ut supra dictum fuit, cursum calculorum eodem fere modo ac emetica promovent, et fortasse vim etiam majorem quam emetica habent, quod attinet ad bilem e ductibus eliciendam; itaque pari saltem ratione adhiberi possunt.

Causæ nonnullæ remotæ Icteri ope medicorum amoveri non possunt, e. g. ductus communis crassitudo,—scirrhus hepatis,—pancreatis,—vel glandularum in capsula glissonis sitarum. Remedia vero, deobstruentia nimirum, ad hoc peragendum nonnunquam dantur; inter quæ Tartari Crystalli, Cicuta et potissimum Hydrargyrum eminent. Singula horum laudatores suos habuerunt, quanquam
plerumque

plerumque medicorum votis minime cedant. Cicuta inter medicos Vindobonenses plurimum laudatur, apud nostrates vero, nunquam fortasse tam feliciter præscripta. Hydrargyrum his morbis, præsertim hepati oppilato, plus prodesse videtur. Scirrhus enim jecinoris huic remedio his etiam regionibus aliquando cessisse dicitur, et in India Orientali deobstruens fortissimum habetur.

Tertium medendi consilium est signa molestissima levare. Talia sunt, dolor hypochondriorum,—cutis pruritus,—nausea,—vomitus,—alvus adstricta,—et rarissime diarrhœa. Si dolor hypochondriorum vehemens sit, amotâ simul diathesi phlogisticâ, oportet ut epispastica et foci parti dolenti adhuc admoveantur; et opium eodem tempore dosibus liberis devoretur. Hac enim ratione non modo dolor hypochondriorum, sed etiam ductus communis spasmus solvetur, ita ut concretiones felleæ facilius in duodenum descendant. Hujusmodi remedia pruritum æque ac dolorem, nonnunquam etiam
nauseam

32 DISSERTATIO MEDICA, &c.

nauseam et vomitum, levant. His vero signis vehementioribus plus prodest haustus effervescens RIVERII. Alvum astrictam facile solvent cathartica mitia; et hac ratione nonnulli fel bovinum præscribere solent, quia felle solito intestina carent.

Si Diarrhœa superveniat, alvus non temere sistenda est. Sed diluentia potius quam astringentia adhibenda, nisi alvi fluxus debilitatem periculosam inducat.

F I N I S.

Med Hist
W4
E23
1792
V.1

